

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg št. 2, prilličje. — Naročnina: na mesec 4 Din, četrtletno 12 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 5.

LJUBLJANA, četrtek, 17. maja 1923.

Leto I.

16. maja.

Do neki ameriški statistiki je poginilo v svetovni vojni okoli 12 milijonov mladih moških na evropskih krvavih poljanah, toda ta kri, ki so jo prelili mladi proletarci, je kapitalistom prinesla jako ogromne profite. V Ameriki so izračunali, da je vsled vojnih dobičkov naraslo med vojno število milijonarjev tako (seveda v zlatih dolarjih), da pride že na vsake tri vojake, ki so padli na bojišču en novopečeni milijonar. Glavne dobičke so imeli seveda tisti, ki so prodajali orožje in pa delničarji municijskih, železarskih tovarn in premogovnikov. — Ena glavnih posledic verzajskega miru (tako izgleda v resnici boj antante za samoodločbo narodov) je bila ta, da so francoski kapitalisti dobili ogromne tovarne orožja, neizčrpeljive zaklade železa in premoga deloma v svoje roke, deloma pa so jih kupili za mal denar pri svojih hvaležnih hej - slovanarskih zaveznikih, pri katerem rodoljubnem početu so jih razven čeških in poljskih kapitalistov podpirali predvsem češki in poljski socialni demokracije. V hvaležnost je sprejel g. Schneider, posešnik največjih tovarn za orožje v Evropi, v upravni svet Škodovke v Plznji tudi znano socialpatrijotsko kapaciteto g. Pika.

Kakor je birtom na tem ležeče, da ljudje pijejo čim več vina in šnopsa, tako je tudi interes tovarnarjev orožja, da je čim več vojska, ker vojna to je za njih čas največjih profilov.

Kakor rečeno, ima danes monopol za fabrikacijo orožja v Evropi francoski kapital in francoska vlada g. Poincarreja, ki je v najtesnejših zvezah s to orožarsko veleindustrijo, skrbi pridno za to, da bi se razvnelo kmalu zopet klanje, »za vero, dom cesarja,« kakor pravijo tako lepo oblastniki v vojnih manifestih, v resnici pa za profita municijskih tovarnarjev. Francoska kapitalistična vlada pa ima še eno skrb, izkoristiti ne more še tako nemškega, francoskega in ostalega evropskega in kolonialnega proletarijata, dokler obstoja proletarska država v Rusiji, okoli katere so se začeli zbirati vsi podjarmljeni in ki daje močno zaslombo tako gibanju evropskega proletarijata, kakor tudi boju zaliranih kolonialnih narodov proti kapitalističnim krivosesom. Francoska vlada in njene neslovanske kolonije v južno vzhodni Evropi so podpirale in podpirajo vse mogoče carske hohštaplarske Wrangle, Denikine in Kolčake, a zastoj; ruski kmet in delavec sta naučila te plemenite gospode spoštovali proletarsko pest. Kapitalistična Evropa je z veseljem pričakovala, da bo lakota leta 1922 upropastila proletarsko Rusijo in jim pomagala, a ruski proletarci s pomočjo evropskega in ameriškega proletarijata so premagali z nadčloveškim naporom tudi lakoto. Toda kapitalisti vidijo v proletarski ruski državi žareč »mene, tekel, ufarsin«, ki jih opominja njihove bodoče usode in za vsako ceno hočejo to Rusijo vpreči zopet v jarem zlatega telefa.

Napadli so najprvo zaveznice Rusije, Nemčijo v Porurju in proti Turčiji že zbirajo štiri divizije zamorskih vojakov. Toda koga poslali v Rusijo samo. Francoska vlada ne zaupa svojemu vo-

jaštvu, ki obstoji po večini iz proletarijata, punt črnomske mornarice in dejstvo, da je vodja lega punla s. Marly, kljub temu, da je v ječi, že 27 krat izvoljen za ljudskega zastopnika, dajo misliti francoski vladi istotako, kakor junaški boj francoskega proletarijata, (katerega pa skušajo, čeprav skoro brezuspešno, sabotirati socialpatrijotje).

Zato je francoska vlada poslala mešetarje, ki naj bi ji poskrbeli glavne živine iz jugovzodne Evrope. General Foš je bil na Poljskem in Češkem, da pridobi tamošnje vladodržce za to kupčijo. General Lerond pride v kratkem v Jugoslavijo in Rumunijo. In ballski baron von Wrangel se je šel poklonit Fošu.

Istočasno je dala francoska vlada za oboroževanje Poljski 400,000.000 frankov, 100,000.000 frankov češkoslovaški

republiki in 300,000.000 Jugoslaviji. Tudi angleška vlada ne miruje in pošilja vojne ladje v rusko morje.

Toda angleški proletarijat je že začel močno gibanje proti nameram kapitalističnih krivosesov. In proletarijat cele Evrope je odločen, da napne najostrejši boj vojni. Če sprejemajo razen fašistov in Sokolov agente francoskih municijskih tovarn tudi socialpatrijotični voditelji češke in poljske socialdemokracije, je to le žalosten znak njihove popolne moralne propalosti, proletarijat jim ne bo sledil.

»Niti topa, niti ladje, niti enega človeka za imperialistične cilje kapitalističnih držav!«

To je klic celokupnega proletarijata. Kapitalisti naj vedo, da bo proletarijat storil svojo proletarsko dolžnost.

Pripravljanje novega napada na sovjetsko Rusijo.

Dva velevažna dogodka sta pretešla v tem tednu ves vel: angleška ultimativna nota sovjetski Rusiji in v Lozani atentat na sovjetskega poslanika Vorovskega v Rimu. Oba dogodka sta si v lesni medsebojni zvezi, že dolgo spretno pripravljena po imperialistični Angliji. Umorsstvo Vorovskega je direktna posledica oficijelne angleške politike proti sovjetski Rusiji. Radi atmosfere, ki jo je ustvarila Anglija, ni podvzela švicarska vlada nobenega obrambnega sredstva, čeprav istočasno s stolnami špijonov opazuje vse sumljive elemente in čuva delegacije poedinih kapitalističnih držav.

Kaj je torej na celi stvari? Kaj pomenja angleška grožnja sovjetski Rusiji in umorsstvo enega njenih odličnih predstavnikov? Anglija grozi v svoji noli s prekinjenjem vseh trgovskih odnošajev in odpoklicom svojega odposlansva iz Rusije. Anglija je uporabila za to dve pretežvi: 1. ali smejo ribariti angleški ribiški čolni v oddaljenosti 12 milj od ruskega obrežja in 2. profesorja proti preganjanju cerkve po boljševikih. Prva pretežva je še star spor med carski Rusijo in Anglijo. Ali ti dve stvari, kakor že rečeno, sta le pretežvi in ne resnični vzrok ponovnemu sovražnemu stanju imperialistične Anglije do delavsko-kmetijske Rusije.

V resnici je stvar popolnoma druga. Sovjetska Rusija je postala mogočna sila, mogočen protiutež imperialističnim težnjam Anglije na vzhodu.

Ker je sovjetska Rusija od vsega početka svojega obstoja branila interese vzhodnih narodov, zaslužnih po angleškem imperializmu, vidijo li v sovjetski Rusiji vedno bolj svojo edino resnično zaščitnico, ki jim more pripomoči do nacionalnega in gospodarske osvobodjenja izpod ententnega imperializma. Čim bolj raste ta vera v sovjetsko Rusijo pri vzhodnih narodih, tem bolj se daje angleška moč v Aziji. In Azija ravno živi in vzdržuje imperialistično Anglijo. Osvobodjenje vzhodnih narodov bi značilo neizogibno propast angleškega imperializma. Turški narod se nahaja v dobi odločnega boja za osvoboditev izpod ententnega imperializma.

Sovjetska Rusija se je tu zopet pokazala, da je edino ona pripravljena pomagati Turčiji v njenem boju proti ententnemu imperializmu. Kljub temu, da je sovjetska Rusija pri turškem vprašanju izmed vseh držav edino resnično zainteresirana dežela, je Lord Curzon, sedanjí predstavnik angleške imperialistične politike na vzhodu, že na prvi lozanski konferenci skušal doseči, da se sovj. Rusija sploh ne pripusli na konferenco. Na drugo konferenco, ki se sedaj vrši, sovjetska Rusij ni dobila dostopa. Njen predstavnik v Rimu s. Vorovski je plačal svoj prihod v Lozano s svojim življenjem.

Sovjetska Rusija je po zmagi nad vsemi zunanjimi in notranjimi kontrarevolucionarnimi vojskami in bandami prešla na vzpostavo in utrditev narodnega gospodarstva. Imperialistična Anglija z zavistjo gleda tudi na gospodarskem polju vsajajočo in utrjujočo se sovjetsko Rusijo, dočim njeno gospodarstvo vedno bolj propada.

Internacionalni kapitalizem vidi, da sloji vedno močnejše steber svetovnega proletarijata osvobodjena — sovjetska Rusija; zato je sklenil, da iznova započne poostren boj proti sovjetski Rusiji, da bi mogel na ta način popolnoma zaslužniti delavski razred v svojih deželah in si tako podaljšati svoje kralko življenje. Internacionalni kapitalizem se dobro zaveda, kakšno ogromno pridobitev in oporo pomenja za ves svetovni proletarijat obstoj prve proletarske države.

Radi tega se je začel pripravljati nov napad na sovjetsko Rusijo. Kako se bo razvil ta spor? Da pride do vojne, še ne moremo reči z gotovostjo. Sovjetska Rusija bo zopet pograbila za orožje, ako bo k temu prisiljena. Prepričani smo, da bi ta novi pohod še zmagovalneje odbila kol dosedanje. Ali v interesu svetovnega proletarijata je, da se prva delavsko-kmetijska sovjetska republika čim prej gospodarsko vzpostavi in utrdi.

Anglija grozi torej s prekinjenjem trgovskih odnošajev in odpoklicom svojega poslansva iz Rusije. Ako to še ne pomenja vojne, pomenja gotovo konec

mirovnege slanja med ententnim imperializmom in Zvezo socialističnih federalivnih sovjetskih republik. Mir, ki pomenja samo to, da se še ni pričelo človeško klanje, pomenja vsekakor začetek sovražnosti.

Istočasno potuje francoski maršal Foch po Poljski in Češki, kjer se mu klanjajo češki social-demokraci, kar je celo pri II. internacionalni izdajalski gosposdi izzvalo razpoloženje, da se češko socialdemokratsko stranko izključi iz internacionale. Rumunija in Jugoslavija živita v nadaljnjem sovražnem stanju.

Porurje, konflikt s sovjetsko Rusijo!

Proletarijat stoji na straži in pripravljaj se na dejanski odpor proti vsaki oboroženi intervenciji proti sovjetski Rusiji, ki je steber tvoje moči! Vsaka nova intervencija bi značila še hujšo reakcijo!

Dol z imperializmom!

Dol z vojno!

Živela sovjetska Rusija!

Znaki viharja.

Kateri so znaki, ki potrjujejo bližajočo se vojni vihar:

Angleški ultimati sovjetski Rusiji z neprikrilo voljo, da pride do preloma. Odpotovanje angleške bojne ladje na murmansko obal in Črno morje. Preskrbljevanje ruskih belih gardistov z denarjem in orožjem. Polovanje angleškega šefa generalnega štaba v Rumunijo in na Poljsko.

Bivanje maršala Focha v Varšavi in Pragi.

Na to sledeči prelom pogajanj Poljske z Danzigom.

Umoritev Vorovskega v Lozani.

Zavlačujoča se likvidacija ruske puštolovščine, ki skriva v sebi možnost različnih komplikacij.

Sorazmerno z velevažnimi vnanje-političnimi dogodki se poostrejuje politični položaj v vseh deželah. Mi gremo velikim, mogoče odločilnim bojem nasproti.

Delavski razred vseh dežela mora stati na straži. Nobene ure se ne sme izgubiti.

Da se bo v teh bojih odločevala tudi usoda del. razreda Jugoslavije, je popolnoma jasno.

Da mnogo zavisi od njegovega zadržanja, dejanja, borbene volje in bojne sposobnosti, je isto tako jasno.

Pod zemljo ogromni tlani uklenjeni so in zakopani . . .
Cujete verig rožljanje?

Ce oprostite se —

to bo še klanje!

Tisočletja so jih zaprla ne zemlje — ne verig jih teža ni zatrla; stolelje vsako, vsak novi vek uklenjenecv oprostite se četa in časa in ljudem da nov potek . . . a zdaj, a zdaj! li čujete? kako grmi, kako se zemlja stresa, kako napanjajo, kako se bočijo telesa in dvigajo pokrov . . .
O prav gotovo čas prihaja nov.

Viharni prizori v pruskem dežel. zboru.

Od 4. do 8. maja je prišlo v pruskem dežel. zboru do ostrih spopadov med komunisti in meščanskim ter socialdemokratskim blokom, ker je socialdemokratski poslanec Heilmann na veliko radost meščanskih strank očital komunistični stranki Nemčije nezaslišane lažne sumnje. Prišlo je do pretepa. Komunistični poslanci so bili za osem sej izključeni iz dežel. zboru.

Kaj leži v teh scenah, ki so se pripetile v pruskem dežel. zboru?

Se vedno, kadar se je nahajala nemška buržuazija in na njo priklenjena socialna demokracija v težkem položaju, se je pojavila posušena ofenziva kapitalistične države in njenih organov proti delavskemu razredu. Tudi danes se nahaja Nemčija notranje in zunanje v zelo kriličnem položaju. Kapitalistična obrambna fronta ob Ruru je zlomljena. To dokazuje ponesrečeno dolarstvo posojilo in smrtni udarec nemških ležkoindustrijalnih krogov proti stabilizaciji marke. Široki krogi nemškega kapitala delajo za hitro sporazumljenje s francoskim imperializmom, čeprav Nemčija kopolitira. Cunova vlada je s svojim zadnjim predlogom ententi poskusila, da pripravi to kapitulacijo pod

zakrito obliko. Poincaré pa hoče jasno priznanje nemškega poraza. In nemška buržuazija se bo udala.

Gre le za to, na kakšen način in na čigave stroške bo kapitulirala nemška buržuazija. Cunova vlada je pozvala »nemški narod« na nacionalni odpor, na pasivno resistenco. Tako je raznehila nacionalistične strasti. V teh kratkih mesecih zasedbe Porurja je postal fašizem v Nemčiji resna nevarnost.

Nemški delavski razred stoji v obrambnem boju proti francoskemu imperializmu. On noče kapitulacije, ker ve, da bi on nosil njene stroške. To je situacija, v kateri se nahaj adanes nemška buržuazija. Ona se zaveda, da pomenja njena kapitulacija pred Poincaréjem poraz nemškega proletarijata. In po tem se usmerja vsa notranja politika nemške buržuazije.

Napad na komuniste v pruskem dežel. zboru ni nič drugega kot nova stopnja v ofenzivi nemškega kapitala. Najsramolnejšo vlogo igrajo pri tem ko vedno socialpatrijoti, ki so izvrševalni organ meščanske politike. Mesto enotne fronte proletarijata delajo v enotni fronti z buržuazijo.

Zakaj izvažajo Rusija žito?

V šestih tednih je sovjetska vlada izvozila 11.000.000 ton žita v inozemstvo.

Sovražniki sovjetske Rusije, ki ji ne morejo odpušiti strmoglavjenja izkoriščevalcev delavskega in kmečkega ljudstva, se sedaj zgražajo nad dejstvom, da Rusija izvažajo žito. Ker Rusija še vedno sprejema pomoč iz drugih dežel za svoje bedno prebivalstvo in po suši prizadetih krajih, se ta fakt zdi ljudem, ki ne poznajo razmer, nerazumljiv. Ker sovržniki Rusije to dejstvo pridno izrabljajo, da oblatijo sovjetske uradnike in rusko vlado sploh, se nam zdi potrebno pojasniti, kaj so razlogi, da Rusija izvažajo žito.

Posledice lakote, povzročene od suše, se v Rusiji še vedno čutijo. Da Rusija izvažajo žito, kljub temu da ga ji primanjkuje za lastne potrebe, je tudi resnica. In vzrok izvažanja je v tem, da hočejo na ta način odpraviti pomanjkanje.

Posebno potrebujejo ruski kmetje najnujnejše vprežno živilo, če hočejo obdelovati polje. Ta potreba je najobčutljivejša v krajih, kjer so prišli kmetje v času suše tudi ob vso živilo. Toliko časa, dokler ne bo tej potrebi zadosteno, Rusija ne bo mogla pridelovati toliko živil, kolikor jih potrebuje za prehrano svojega prebivalstva. — Brez vprežne živine mužiki ne morejo pridelovati zadostno količino žita. In na nesrečo, ako se

ne bo pridelalo žita čez potrebo, se vprežno živilo ne bo moglo nakupiti.

Ruska vlada se je odločila preskrbeti potrebno živilo, pa naj slane karkoli. Z ozirom na to prizadevanje je vlada pričela izvažati žito, da za sluzeno vsoto nakupi vprežno živilo za pridelovalce žita. Na ta način, in edino na ta način more Rusija upati, da postavi svoje poljedelstvo na zdravo gospodarsko podlago.

Naravno je, da bodo milijoni ruskega naroda trpeli pomanjkanje še eno leto, ali vse kot posledica te politike. Na drugi strani je vladina taktika umerjena v doglednem času prinesla največjemu številu ruskega prebivalstva zdravo gospodarsko stanje in na ta način poslavili deželo na noge.

Sentimentalisti bodo morda nazvali ta način za brezsrčno politiko. Ampak bila taka ali taka, diktirala se jo razmere. Kadar se pomisli, da so kapitalistične države blokirale in kovalje zarote zoper Rusijo, tedaj taki sentimentalni vzkliki, ki prihajajo iz njihovega tabora, niso prav nič na mestu. Tihi, ki so pomagali Rusiji dosedaj, naj imajo v vidiku, da ona še vedno potrebuje moči. Ni se še ofresla neprikl in zasluži, da ji zavežni delavci po vsem svetu nudijo tudi v bodoče vso mogočo pomoč.

Zopet barbarski čin ruskih boljševikov.

Načrt za petdnevni teden v Ukrajini. — Ukrajinska sovjetska vlada proučuje načrt, na podlagi katerega bi se odpravil sedem-dnevni teden in uvedel petdnevni. Od teh pelih dni bi bilo štiri delavnih in pa eden praznični.

Ta precosnova v koledarju bi imela namen zmanjšati tratenje fizične sile delavcev. — Ker je na podlagi izkušnje dokazano, da trpi v petem in šestem dnevu proizvodnja ker je manjša kakor v prvih štirih dnevih.

Tako dokazujejo ruski boljševiki še enkrat, da so pravi pravcati »barbarji«. Pomislite vendar! Imajo celo pogum razrežiti vse to, kar spominja na biblijsko pripovedovanje, glasom katerega je Bog ustvaril svet šestih dneh in da je na sedmi dan počival. Seveda se bo marsikomu zdelo to spočetka čudno, ker so stare tradicije dokaj ukoreninjene. Posebno so ukoreninjene v zapadno-evropskih in drugih buržujskih, seveda ker jim je mogoče izkoriščati delavca skozi šest dni v tednu.

Pa ni jim to zadosti. Ako bi mogli, bi prisilili delati delavca tudi cel sedmi dan, celih štirindvajset ur.

Stara tradicija bo odpravljena. Delavcem pa ne bo nič žal, ker bo s tem njih delo olajšano.

Bilanca vsega tega: ker hočejo komunisti kolikor je le mogoče olajšati proizvajajočemu človeku delo, mu dali več prostega časa in preprečili s tem tudi razna ponesrečenja, ki so v industriji na dnevnem redu tudi vsled prekomernega dela, vsled utrujenosti in ker hočejo poleg tega tudi izboljšati proizvodnjo, so — barbarji.

In evropski kapitalisti, njih branitelji, njih zagovorniki? Ti so civilizirani ljudje. Civilizirani so, ker izmogavajo delavca. Ker mu podaljšajo delavni čas, ker ga telesno in duševno zastrupljajo, ker povzročujejo hiranje in umiranje proletarske dece. Oni so civilizirani.

Zivela civilizacija!

Mimogrede.

Ruski boljševiki so prav zares strašni ljudje: razbojniki, tolovaji, lenobe, lažnjivci, prešestniki, pijanci, izdajci ali, z eno besedo povedano: barabe. Ne mara jih Bog, ne mara jih hudič. Oba se jih bojiša ker nihče od obeh ne bi rad, da bi izpremenil družabni red, ki je v nebesih in v peklu. Lenin umira pa ne more izdahniti svoje hudobne duše. Evropsko časopisje ga mori in mu za par let piše nekrologe. On pa živi in umira in, stavi, noče umreti morda ravno zato, da ne bi skilil vesolja našim žurnalistom, ki ne bi znali potem nič več pisati o Rusiji.

Da je bil Lenin plačan od Nemčije, je pač stara reč.

Sedaj so iznašli, da ga plačuje Anglija. Srečen mož, ki ga imajo vsi tako radi.

Ampak poslušajte kaj se vse godi in zgodbi v boljševiški Rusiji. Od tam so zapodili pred mesecem kulturnega človeka Stepan-

Gospod Mrak je bil 5 let v Rusiji. Ker je ostal nag in ne dajo ruski kmetje nič brez plačila, smo pač prisiljeni si misliti, da je gospod Mrak hodil 5 let (manj 8 dni) po Rusiji nag in brez jedi. Lepa lastnost, ki bi si jo požel marsikateri delavec naših krajev kljub temu, da se dobi tu povsod kar se hoče in vse brez plačila. To pa še ni dovolj. Gosp. Mrak se je vrnil te dni v svojo domovino in je prinesel s seboj recni in piši osemdeset tisoč lir. Kje in kako jih je zaslužil, ne pove. Oblasti ga niso nadlegovale kljub temu, da je bila ta vsota sestavljena iz ruskega zlata. (Morda je bil on tisti, ki je druge odiral.)

V »Slovenskem Narodu« in v »Jutru« so se kar še ni lakodavno pojavili feljtoni — biografija nekega človeka time ni vredno da zapišemo, kjer je popisoval strahote »čezvičajke«, in kako so njega zapirali, na smrt obsojali, prevažali in je sedaj še kljub temu živ. Zares barbarstvo boljševiško. Ni sicer povedal v tistih svojih »dogodivčinah«, zakaj se mu je vse to godilo, gotovo pa je, da mu Rusi-boljševiki niso pustili tega, kar je nagubil.

Tudi drugi »režeži«, njegovi soštrpini so vsega usmiljenja vredni. Snovali so zarote, goljufali, si dali plačevati mite in druge take koristne stvari. »Čezvičajka« jih pa zapre. Nezaslišano, kaj? In same ugledne ljudi iz boljših krogov? Pri nas kaj takega ni mogoče. Pri nas so ječe le za delavstvo in če bi imeli »čezvičajko«, bi tudi bila samo za delavstvo.

Ali to še ni vse. Prosim vas, »Slovenski Narod« ima tako veselje, ko prepisuje iz raznih belogvardejskih časopisov o strašnih vstajah v Rusiji, da bo skoro konec boljševiške oblasti. Pa minejo meseci in vsaj ni več in boljševiška oblast še stoji. »Slov. Narod« pa tedaj napiše člančič (ali mu ga kdo napiše), ki diši po simpatizmu k boljševikom.

Vse polno variant onemogle jeze in resignacije bi lahko navedel o naših »javnih mnenjih«.

Se ni dolgo, kar so z grozo zagovorili o »boljševiškem raj«. Ruski boljševiki so jim že tako sedli na živce, da so ta »raj« našli tudi nekje v Meksiki. Izborni »iznajditelji« so. Moram jim častitati. Hudič pa je to, da ti sihi hlapci buržuazije nikdar ne napišejo o »buržoaznem raj«, ki ga baš sedaj tako proklete čuti delavstvo (državni nameščenci — pa nižja vrsta seveda — in železničarstvo). O, slast, ta »buržoazni raj«. Pojedine, šampanjec, svila, milijoni dinarjev — a brez truda. Gledališča, koncerti, plesi — da poženo dolgčas, pardon, da zavajajo kulturno življenje. Kaj ni »raj« prijeten? Vi, ki delate od zore do mraka in pijete vodo s suhim kruhom, s krono (papirnato) v žepu ali pa še te ne? ... Ki vam je gledišče lačni otroci, koncerti njih prošnje za kruh in jok. Kako vam je v tem »raju«? »Slov. Naroda« in drugih njegovega lopa »javnega mnenja«?

V Rusiji seve je drugače. »Čezvičajke« rogovilijo tam, in javno mnenje je pod cenzuro, paraziti so zbežali in žive veselo po drugih državah (tudi v Jugoslaviji) in obljublajo svoji »matuški« Rusiji, da še nekaj mesecev in oni pridejo in jo osvobodijo od delavcev in kmetov, od te sordge, ki je rojena za to, da služi njim in belemu caru — batjuški. Kajpada, delavci in kmetje si sami baje žele nazaj nagajke in šibe.

Zares čudna dežela, ta boljševiška Rusija. Ljudje, ki jih boljševiki slečejo do nagega, prodajajo svoje kožuhe, ko so že proč od Rusije. Ljudje, ki so prisiljeni prodati vso obleko, da se lahko prežive in ki ostanejo po osmih dneh nagi, žive 5 let v Rusiji kljub temu, da se tam ne dobi nič brez plačila in da nimajo več nič, kar naj bi dali kmetom v zameno za hrano. In ko se ti ljudje vrnejo iz Rusije, prinesejo seboj še 80 tisoč lir. Ljudje, ki so že obsojeni na smrt in sede v ječi, čakajo zadnje ure, hodijo po beli Ljubljani. Na vseh oglih so vstaje a oblast stoji, kakor je stala in utrjuje se valuta. Ravno kar čitam pismo iz Rusije, Tomskoj železnici dorogi, razjezda Kuzelji, ki ga piše Seleroškin svoji hčeri Pelagiji, ki je omožena nekje v Sloveniji. On je železničar-delavec in piše v tem pismu naslednje cene: Moka ržena stane pud (16½ kg) 25 rubljev. Meso 2 rub. 50 kopej. Svinjina 4 rublje, funt seveda (nekoliko manje nego pol kilograma). Platno (takoimenovani sitec) 15 rub. aršin (laket je 75 cm). Čevlji ženski 100 rub., moški 200 do 250 rub. Dovolj drago. No nas preskrbuje železnica z obujho in obleko mnogo ceneje. N. pr. obutev stane 20 rub., šuba (kožuh) bela vojaška 16 rub. Moke dobivam po 2 do 3 puda, ni vedno enako po 4 rublje za pud. Paška (njegov tovariš), ki je samec, dobiva 1 pud na mesec.

Kje se morejo oni v boljševiški Rusiji meriti z nami. Mi jemo meso vendar cenejše, za 100 kron kg, a čevlje nosimo za 1800 kron, 1 kg moke pa 28 kron. Železničarjem pa se obleka vendar tudi obljublja.

O, ne hvali se tovariš Seleroškin iz Kuzeljskega zarjezda. Pri nas je boljše.

Ako niso ruski boljševiki razbojniki, fafaje, barabe, pijanci in šleve, ker so kljub blokadam, sabotažu in raznim Denikinom, Wranglovcem in drugim takim tičem mogli tako urediti, da imajo takšne cene, naj me vrag vzame.

Strašno, strašno mora biti tam na Ruskem, kjer ne dobiš nič brez plačila in kjer si celo prisiljen delati, ako hočeš živeti. Drugače, lepše in idealnejše je pri nas, kjer imaš zastoj vse, kar hočeš in umiraš v brezdelju da je veselje in da imajo naši pesniki material za svoje pesmice, ki proslavljajo lepoto mizerije.

Čudne, čudne reči se gode v Rusiji, da še v peklu in v nebesih ni kaj takega.

Naročajte „Glas Svobode“!

Obupni klic na pomoč.

Holeti bi ponovno zapisati strašne besede obupancev: »Smrt od gladu je strašna!« Gladovna fronta javnih nameščencev, železničarjev in vpokojencev, z drugimi besedami državni sleber se je združil pod silo razmer, da si sam poišče sredstev za eksistenco. Država nima denarja zanje, zato pa tudi nima sredstev, da jih prisili delati zastoj. Plaka je bila odpravljena že pred stoletjem — v svobodni državi se jo hoče ponovno uvesti.

Resolucija, sprejeta 11. in 16. marca t. l. na velikih zborih v Sloveniji, odobrena na konferenci v Beogradu dne 29. in 30. aprila od delegatov državnih nameščencev in železničarjev iz cele države, je bila predana ministrstvu saobračaja dne 5. maja; na njo je g. minister izjavil sledeče:

»Vlada je sklenila, da mora biti zakon za državne nameščence sprejet najkasneje v 25. dneh. Sporedno naj bi se sprejel tudi zakon za železničarje; ker politična situacija še ni ustancvljena in v skupščini nima nihče absolutne večine, se gosp. minister boji, da bi železničarji ostali brez pragmatike. Da bi se pa obenem z državnimi nameščenci pomagalo tudi železničarjem, je vlada sklenila, da se uvrste tudi železničarji v obči zakon za državne nameščence, in kar bodo dobili vsi drugi, dobe tudi železničarji.«

Na ugovor deputacije, da se morajo upoštevati izjemne prilike železničarjev in da je priroda njihove službe zahteva, da imajo svoj zakon, je gosp. minister dejal, naj spremembe predložimo po g. Fischerju g. ministrovemu pomočniku, ki jih bo vstavljal v zakonski predlog.

Kar se tiče povišanja draginjskih doklad, je g. minister izjavil, da o tem ne more biti govora, temveč da se bo to vprašanje rešilo s pragmatiko in z zakonom o izenačenju davkov. Obenem bo izvršena tudi redukcija uslužbencev in denar, prihranjen pri »reduciranih uslužbencih«, ne bo ostal v državni blagajni, nego se bo uporabil za povišanje dohodkov ostalim uslužbencem.

Na povdarjanje delegatov, v kako težkem ekonomskem položaju se nahajajo uslužbenci, je gosp. minister izjavil, da mu o tem ni treba govoriti, ker sam ve, da je težko, a da bodo s pragmatiko, ki bo sprejela v najkrajšem času, rešene vse zahteve iz resolucije.

Končno je gosp. minister izjavil, da bo vlada smatrala vsako konferenco ali kongres, ki bi se vršil, predno začne parlament razpravljati o pragmatiki, kot politično slavno.

Da gospod minister, smatrate nas za nerazsodno otročad kljub temu, da smo že osiveli od večletnega dela in oslabei od kroničnega gladu. Danes ne verujemo več obljubam! Obljube so za sitega, ne pa za lačnega človeka. Hočemo dejani — kdor hitro da — da dvakrat. Pri državnih nameščencih in železničarjih je to obratno — obljubili ste trikrat, dali nobenkrat. To smo poskusil lansko in predlansko spomlad. — Počom brzotjavk je bilo vse dovoljeno; novico o pridobitvah smo nesli domov in gibanje je bilo ustavljeno. Minulo je eno, minuto dve leti in vedno en in isti odgovor: Vztrajaj, polpiril! S tem se nenasi prazen želodec; s tem se ne oblečejo naga telesa.

Javni nameščenci in železničarji! Ne strajte se redukcije, pošteni delavci; pošten delavec in uradnik bo vedno prišel do poštenega kruha. Ne strajte se pamfletov in groženj! Mi gremo naprej po začrtani poti; naša parola mora biti: Vsi za enega in eden za vse, in premagali bomo vse ovire, ki so danes videli nepremagljive.

Torej vztrajnost v borbi!

Akcijski odbor.

Tiskovni sklad.

Šitkov Urška, Javornik 5 Din, N. N., Ljubljana 2 Din 50 p., Mežek Anton, Moste 4 D., Kusold Alojz, Ljubljana 5 Din, Brozovič Karl 10 Din, Brozovič Tone 10 Din, Zgonc Tone 10 Din, Bohič Ludvik 10 Din, Vesela družba 7 Din, Zura Marlin 10 Din, N. N. 5 Din, Krhne Anton 5 Din, Gričar Andrej 10 Din, Rozman Andrej 3 Din. Skupaj 96 Din 50 p. Izkaz v prejšnji številki 614 Din 50 p. Vsega skupaj 711 Din.

ZA ŽRTVE REAKCIJE so nabrali na Jesenicah sodrugi 1. maja t. l. 505 Din, za kar se v imenu žrtv najskrenejše zahvalujemo. Ne toliko dar, nego dejstvo, da se sodrugi spominjajo ob vsaki priliki na tiste, ki jih je beli teror radi proletarske zavesli vrgel v ječe ali jim pomoril može in očele, nas vzpodbuja in bodri. Zivele žrtve! Ziveli darovalci!

Uprava in uredništvo »Gl. Svobode«.

Zbirajte za tiskovni sklad „GLASA SVOBODE“!

Zunanji političen pregled.

»ATENTAT« NA FOCHA. Meščanski listi prinašajo alarmantno vest o atentatu na Focha, ki je tako budalostno izmišljena, da mora vsak pameten človek takoj vedeti, da je laž. Pravi se, da so zopet ti nesrečni »komunisti« (kakor vedno) skovali zaroto in vtkinili peklenški stroj v avtomobilov motor, (kdor povečerja to neumnost z apetitom, mu želimo dober tek) kar je pa šofer med vožnjo opazil! Namen te vesti je, ogorčeno javnost vsled atentata na Vorovskega, ki ga je inscenirala Anglija pomiriti in obrniti pozornost drugam. Trebalo je uprizoriti tak atentat, da bo javnost razburil v drugo smer in nahujskati svet na sovjetsko Rusijo, češ glejte; kake predrzne atentate vprizarja. — Resnica pa je, in te niso prinesli meščanski listi in ljudi ne meščanski listič »Naprej«, da so v Krakovu povodom obiska maršala Focha brez vzroka zaprli 100 delavcev in pa 25 študentov, ker baje niso navdušeni za pripravljajočo se vojno proti sovj. Rusiji.

Sinovjev o koncesijah kapitalistični Evropi.

Na zadnjem kongresu je ruska komunistična stranka javno pred celim svetom razpravljala o vprašanih vnanje politične taktike, vprašanja, ki jih »demokratska« Evropa rešuje za trdno zaprtimi vratmi ministrskih svetov. — Čisto odkrito se je razpravljalo o težkem položaju, v katerem se nahaja proletarska Rusija, pri čemur se je zlasti povdarjala velika težava s krediti od strani kapitalističnih držav. Ob tej priliki je dejal Sinovjev: »Čim dalje bodo kapitalistične države odlašale z dogovori s sovjetsko Rusijo, tem manj koncesij jim bomo dali.« Te samozavesne besede kažejo, da se čulijo sovjeti trdne in to po pravici, ker oni so danes celem svetu najstarejša vlada. Povsodi imamo vladne krize, samo v Rusiji je še ni bilo.

Seja širšega izvrševalnega odbora Komunistične Internacionale.

Na dnevnem redu te seje, ki se vrši dne 20. maja t. l. so:

1. poročilo predsedstva;
2. Porurje;
3. nadaljna praktična izvedba kampanje enolne fronte;
4. boj proti fašizmu;
5. strokovna vprašanja in vprašanja pokreta obratnih svetov;
6. diskusija s skandinavskimi sodrugi o mejah centralizma v K. I.;
7. predložene ujedinitve 2. in 2½ Internacionale;
8. stanje delavskega gibanja na Angleškem;
9. priprave za program K. I.;
10. predlogi sekcij.

Internacionalna solidarnost ruskih delavcev.

Delavci in nameščenci tovarne za vagoni v Tampovu so sklenili, da bodo vodili v mezdnih listah v času od 1. IV. 1923 do 1. I. 1924 10 revolucionarjev, zaprtih od buržuazije, kot nameščence in mojstre te tovarne. Delo za te zaprte sodruge bodo opravljali delavci te tovarne. Mezdo bo tovarniško vodstvo nakazalo centralnemu odboru »Internacionalne rdeče pomoči« za podpiranje političnih jetnikov.

Delavci gubernije Ivanovo-Vosnensk so nakazali istemu odboru 3500 zlatih rubljev.

Nešteti so primeri internacionalne solidarnosti ruskega proletarijata, ki kljub takim razmeram žrtvuje za neodrešene sodruge kapitalističnega sveta.

Parlamentarne volitve in majske demonstracije na Bolgarskem.

Bolgarska Stambolijskijeva vlada je razširila po celem svetu vesti, da je bolgarska komunistična stranka uničena, ker je dobila komaj 17 poslancev pri zadnjih volitvah, dočim jih je imela prej 51. V resnici pa je dobila stranka kljub nezalšanemu terorju 210.000 glasov, t. j. 30.000 več kakor pri zadnjih volitvah leta 1920. Ali novi volilni red je tako prirojen, da so dobili manj poslancev meso več.

Kako sloji s stranko, pa so pokazale majske demonstracije, ki se jih je udeležilo na slo tisoče delavcev in kme-

tov. Samo v Sofiji se je udeležilo majskega shoda čez 20.000 udeležencev.

Grčija.

Po katastrofi v Mali Aziji je imela Grčija svojo »revolucijo«. Ali ljudstvo s to »revolucijo« ni ničesar pridobilo. — Namesio ene buržuazne klike je prišla druga. Delavci in revni kmetje so ravno tako teptani in brezpravni kakor prej in oboroževanje se nadaljuje. Povsodi skuša buržuazija s terorjem in bajoneli rešiti potaplajoči kapitalizem — ali pri tem se vedno bolj opleta in koplje svoj lastni grob.

Nacionalno vprašanje na Balkanu.

Celi Balkan se nahaja v divjem nacionalnem boju. Slovenci in Hrvati se bore za federacijo, v Macedoniji, Trakiji in Dobrudži pa se vrše krvavi nacionalni boji. Mesto da bi svetovna vojna rešila nacionalna vprašanja Balkana, jih je še bolj zapletla in nacionalne strasti še bolj podžgala. To je dokaz, da se nacionalna vprašanja ne dajo rešiti v okvirju kapitalistične družbe.

PO VSEH VEČJH MESTIH EVROPE

so se vršili v nedeljo veliki demonstrativni delavski shodi proti angleškemu ultimatu in Fochovemu potovanju.

V ESTLANDIJI so se vršile 12. maja volitve v parlament. Socijal - patrijoti so izgubili 8 mandatov v korist komunistični stranki.

V SICILIJI so izbruhnili protifašistovski upori in nemiri.

Očitno priznanje komu služita armada in mornarica.

Cleveland. (Sev. Amerika.) (Fed. Press.) Velika mornarica in bojna mornarica sta »kvalifikaciji za kupčevanje z ostalim svetom«. Brez armade in mornarice »niso ameriški varni nikjer v tujini«. Tako je dejal major-general R. L. Bullard pred lokalno trgovsko zbornico.

Trgovina v vseh časih zgodovine je zahtevala oboroženo silo proti tatvini in ropu, je rekel Bullard. Oborožen vojak v armadi in mornarici je garancija za trgovce, da njihovo blago ne bo ukradeno. Ako gremo na tuj z našo trgovino, moramo imeti armado in mornarico; če pa nočemo imeti vojaštva in bojnih ladij, ostanimo doma.

Se nikdar prej ni general v armadi ameriški povedal tako očitno v javnosti, da armada in mornarica služita imperialističnim načrtom ameriških vlekaptalistov.

Gen. R. L. Bullard se izraža kot pristni »gentleman«. On ne govori z robatim jezikom: »kvalifikacije za ropanje v drugih deželah«; »brez armade niso ameriški kapitalistični roparji varni pred drugimi, ravnofako požrešnimi roparji«; ako hočemo iti grabiti na tuj, moramo imeti armado in pa mornarico, — ampak se izraža s finimi termini.

Pa nič ne de, razumemo ga vseeno!

Konec komplota.

Kakor bo čitateljem in celemu svetu že znano, je bil pred tremi meseci odkrit po celi Italiji grozen komplot. Strašanski je bil ta komplot. Pomislite: poglavar italijanskega fašizma ni mogel nikakor spati mirnega spanja. Cele vreče ruskega zlata, plašina in drugih dragocenosti je plesalo pred njegovimi očmi.

Tri mesece so naši sodrugi presedeli v zaporu. Sestavili so se celi kupi protokolov, izpraševanja in izlikanja so se kar vršila.

In slednjič? In slednjič so morali moške pravice priznati, da so bile to sanje. Izjavljeno je bilo, da se sodrugi izpušijo radi pomanjkanja dokazov, nekateri drugi, zopet radi neobstoja domnevanega zločina.

Kaj hočete se jasnejšega dokaza, da so ti komploti samo halucinacije!

Izpuščeni so bili sodrugi: Polano, Gardina, Perlot, Marini in Cilla.

To glede »komplota« v Trstu. Pa tudi v drugih krajih se sodrugi izpuščajo.

VSEAMERIŠKI KONGRES, ki se je vršil več dni v mestu Sanlago de Chile, se je zaključil dne 4. I. m. Amerikanci so pokazali tudi na tem kongresu svojo duhovitost Sprejeli so namreč resolucijo, ki zahteva, da se naj ne grade vojne ladje, ki presegajo 35.000 ton. In sedaj so prepričani da so naredili vojnam konec.

Gospodarski pregled.

Položaj v Nemčiji.

V zadnjih dneh je padla vrednost nemške marke zelo nizko. Nemški kapitalisti sami so povzročili nov katastrofalen padec marke. Dolar, ki se je še pred nedavnim časom s pomočjo nemške vlade držal na višini 20.000 mark, je začel rasti in dosegel vrednost 40.000 mark. S tem se je zopet približal rekordni višini koncem januarja letos, ki znašala 50.000.

Povišanju dolarja so seveda takoj sledile cene predvsem v veletrgovini. Še več, veletrgovinske cene so prekoračile svetovno

višino. Izmed vseh vrst blaga so najbolj poskočile cene tekstilijam, relativno pa lahko rečemo najbolj živilom.

Ker se nahajajo cene v mali trgovini v veliki odvisnosti od veletrgovinskih cen, so tudi one značajno narasle. Jasno je, da so se življenjski stroški nemškega proletarijata povečali. Temu povečanju stroškov pa nikakor ne odgovarja povišanje zaslužka, ki vedno bolj zaostaja za eksistenčnim minimumom. Posledica tega je, da se revščina med proletarijatom razširja z neverjetno naglico. Časopis »Soziale Bauwirtschaft« je preračunal, da mora nemški delavec za golovo množino živil, ki so neobhodno potrebna, delati 7 in pol ure, med tem pa dela delavec v Ameriki, da zasluži isto množino samo eno uro. Ker je delavstvu onemogočeno nabavljanje najpotrebnejših živil, zato tudi uporaba poslaja vedno manjša. S tem pa se uničuje delavna sila.

Ze širje meseci so pretekli, odkar se je začel odkrit boj francoskega imperializma v ruhrskem ozemlju. Sedaj čuti nezasedena Nemčija vso ostruži, ki jo je povzročilo odrezanje ruhrskega ozemlja od nezasedene Nemčije. Gospodarski položaj nemške industrije se vedno slabša.

Sicer se je v nekaterih vrstah industrije položaj radi padca izboljšal, toda v splošnem je situacija prej slaba, kakor pa da bi količčaj obetala. Zunanja konkurenca vedno bolj iztiska nemško industrijo, ne samo iz svetovnega trga, ampak celo povzroča zelo resno nevarnost za notranji nemški trg.

Brezposelnost med nemškim delavstvom narašča. Začetkom aprila letos je bil vsak 17. delavec v Nemčiji brez dela. Tekom meseca aprila in maja je število brezposelnih v velik meri zopet naraslo. Posebno veliko pa je število delnih brezposelnih, to je takih delavcev, ki delajo samo dva do tri dni v tednu. Če je bil n. pr. v začetku marca vsak šesti nemški delavec prisiljen delati skozi skrajšano delovno dobo je moral delati v začetku aprila v skrajšanem delovnem času vsak četrti. Večina brezposelnih delavcev ne dobiva nikake podpore od države, drug del pa, ki je deležen te dobrote, dobiva toliko, da ne umre lakote. Da se revščina širi z bliskovito naglico, je dokaz vedno večje število smrtnih slučajev, ki jih je povzročila lakota. Po neki statistiki je bilo v prvih treh mesecih letos okoli 800-1000 samomorov, katerih vzrok so bile skrbi za prehranjevanje.

Med tem pa nemška kapitalistična družba pritiska na marko in jo llači navzdol. Ze se kažejo znaki, ki oznanjajo popoln propad Nemčije v sedanjih obliki. Vrši se ogromna razprodaja, s hitrimi koraki se bliža bankrot, ki bo privedel s seboj kolonizacijo Nemčije. Samo vprašanje časa je še, čegava kolonija bo obubožana Nemčija.

Vrednost naše krone dne 15. maja 1923.

100 avstr. kron = 54 jugosl. vin. 100 nemških mark = 88 jugosl. vin. 100 lir = 1.880 jugosl. kron. 1 dolar = 382 jugosl. kron. 100 franc. frankov = 2.530 jugosl. kron. 100 švic. frankov = 6.960 jugosl. kron. 100 čeških kron = 1.148 jugosl. kron. 100 madž. kron = 7 kron 40 vin. jugosl. 1 zlata krona (pred vojno) = 75 papirnatih jugosl. kron.

Dopisi.

NAPADI »ORJUNE«. Sklenili so, da bodo obračunali z delavci »Spodnje Siške« z vsakim posamezno. Skupno lotiti se jih pa boje, ker so že občutili njih pesti. Za to pa sedaj napadajo mirno gredeče delavce, naslavljajo jim revolverje na prsa, in jih vlečejo pred Narodni dom ter jih preiščejo, kakor tatovi svoje žrtve. Seve, se to dogaja po noči, po dnevi si te pllice z »nacionalno« moralo tega ne upajo. Poleg pa pomaga policija kakor se je to zgodilo v soboto zvečer. — Ne bomo se prerekali z »Orjuno«, ker se z nezrelimi mladiči ne izplača prerakanje. Odgovorili bomo pa zob za zob. Če nimajo več stariši oblasti nad mladino in če jo zločinski lupi zavajajo v pobalinstva, jim bomo pač mi delavci sami vbili v glavo dostojno obnašanje, ki ga jim manjka po širih lelih SHS. — Kogar pa veseli razbojništvo in čuti v sebi neodoljiv nagon po ubijanju in krvi, hajd v albanske gore... Tam je taka navada in obnašanje čast in junaštvo. Sišeščanje.

»NAPREJ« trdi, da priobčuje svoje oglase čisto na koncu, na zadnji strani. S tem pa hoče reči, da zadnja stran »čisto na koncu« že ni več »Naprej«. Gotovo ima prav. Ko bi le še enkrat rekel, da tudi »Naprej« na prvi strani že ni več »Naprej«, bi izrekel veliko resnico. S svojo zadnjo stranjo pa sedaj ta »Naprej«, ki zares ni noben naprej, ter delavstvu priporoča, katere buržuazne tvrdke so manj buržuazne in ki so »veliki« prijatelji delavstva, taki, kakor je namreč sam »Naprej«. Za to pa delavci, »Glas Svobode« v vaše hiše, da bo »Naprej« čimprej pobral svoja šila in kopila, kakor sam izjavlja v kisljo-humorističnem tonu.

IZ ČRNE GORE. — Dobili smo sledeče pismo od črnogorskega sodruga in ga priobčujemo, da tudi naši sodrugi vedo, kako daleč sega glas »Glas Svobode«. Pismo se glasi:

»Družje uredničje, pre neki dan vidio sam u jednom listu dasie odpočeli izradjival naš proleterški list, »Glas Svobode«.

Zeljno sam pročitao oglas. Radujem se, kada još nijeste klonuli pod teretom kapitalističko imperijalističkih navala, koje se sve više nameću na radnički pokret, mjesto da kloneče mili drugovi, vi se sve više čelite i kuražite, vi volju ne gubite, vi verujete u budućnost, vi poznačete rad, istinu, pravičnost, vi prezirete nepravdu, vi prezirete bezakonije, vi prezirete lude bajalice, vi prezirete sve ono što radnom narodu šteti.

Dragi drugovi, nemogu, da prečutim, a da vama ne čestitam na vašom neumornom radu.

Tražim od vas dragi moji drugovi, da mi od dana kad dobijete ovo pismance, šaljete naš drugarski list »Glas Svobode«, nek i mi u ovom: crnogorskom, kamenitom in napačenom mjestu širimo naše i vaše drugarsko djelovanje, nek se dokaže vladajućoj kliki da još jugoslovenski proleterji nisu umrli i da se već množe na hiljade.

Zivelu drugovi iz Slovenačke!
Zivelu ujedinitenje cijelog proletarijata!
Ziveo radni narod sela i varošii!

Razno.

GLAD V ČRNI GORI. Radi pomanjkanja hrane je večji del črnogorskega prebivalstva v zelo resni nevarnosti. Posebno trpe planinski kraji. Umrljivost otrok je vsled tega narasla. Črna gora gladuje kakor ni gladovala od sedaj še nikoli. Jugoslovensko časopisje pa se peča z »grozotami« boljše-vikov. Ako bi bila Črna gora v Rusiji, bi se govorilo, da je glada kriv komizeum. Ker pa je v Jugoslaviji si mislijo rodoljubi, da je ob takih prilikah molk še najbolj priporočljivo sredstvo.

FRANCOSKI KOMUNISTI PRED SODIŠČEM. Francoska vlada je izročila komunističnega poslanca Cachina in druge komunistične voditelje najvišjemu sodnemu dvoru. Obdolženi so, kakor smo že poročali zarote proti varnosti države in agitacije proti okupaciji Porurja. Z njimi pride pred sodni dvor tudi komunist Höllein, ki je bil nedavno aretiran v Parizu. Strah je namreč velika reč in komunisti vzbujajo povsod mnogo strahu in meščanskih krohij.

SESTILETNI OTROCI NA POLJIH SLADKORNE PESE. Obljubljena dežela je Amerika. Tam kapitalisti izceajo iz proletarijata bogastva prav po tovarniško. — Poročilo zveznega biroa dela o delu žensk in otrok na poljih sladkorne pese v Michiganu dokazuje, da je v 500 družinah 67 odstotkov otrok v starosti od 6-16 let delalo na poljih. Četrtna tret otrok je bila stara pod deset let in petina pod 14 let. 70 odstotkov mater dela ravnofako na teh poljih.

Kapitalizmu se ne smilijo nežni otročiči. On vidi samo profit in kupičenje premoženja. Kaj mu mar, če otroško lice spreleti kak brezskrben smehljaj ali ne.

Bružuji predstavite si, ali bi vas bolelo, če bi videli, da bi vaše dete, staro šest let, komaj prav začeni govoriti, moralo že delati in si služiti svoj kruh? Vidite, tako boli tudi proleterca in ne čudite se, če v njem kipi gnjev, ki vas trešči iz vašega mogočnega raja.

VANDERVELDE — BOLJSEVIK??! — V »Peuple« od 22. aprila piše Vandervelde med drugim: »Naš cilj za jutri ali pojutrišnjem ni več udeležba na oblasti, ampak prevzemanje oblasti. To prevzemanje ni nobeno vprašanje parlamentarne taktike ali spletnih političnih kombinacij.« Seveda: »jutri« ali »pojutrišnjem«, samo ne danes.

AMERIŠKI KRALJ TISKA. Hearsel se imenuje ameriški kralj tiska. Približno 7 milijonov družin, torej en četrt prebivalstva sev. Amerike čita stalno njegove liste. On izdaja 18 dnevnikov v nakladi 3 milijonov izvodov, 13 tednikov v 3 in pol milijona izvodih in še 9 časopisov v 3 milijonih izvodih. Potem ima celo vrsto svojih telegrafskih agencij in pa časopisnih korespondenc, s čimer drži pod svojim vplivom stotine časopisov in usmerja njihovo pisanje v svojo korist. Ti časopisi izhajajo v 26 in ena tretjina milijonih izvodov. Razen tega preplavlja Hearsel deželo s celo vrsto filmskih časopisov. — To je duševno življenje v deželi »največjih demokratskih svoboščin«.

MORALA NA KONGRESU. V soboto dne 21. aprila se je vršil v Milanu kongres morale. Gospodje so se bavali na kongresu, ki je IV. te sorte, s tem, da so razpravljali o javni morali, o pornografiji, o kinematografskih predstavah, o ocelovstvu in o hazardnih igrarh. Iz česa sledi, da imamo na svetu še nekaj veselih ljudi. Poročila o tem kongresu nismo čitali. Ampak se nam zdi, da so gospodje sklenili predlagati vladi naj izda zakon po katerem se ne bo smelo več pisati nemoralnih knjig, da ne bodo smeli več kinematografi predstavljati pohujšljivih slik, da otroci ne bodo smeli več ostati brez očelov in da se ne bo smelo več sedeti v igralnicah pri hazardnih igrarh. Zraven so si mislili, da so izvršili svojo dolžnost. Nič se niso vprašali kdo je kriv, da je danes življenje človeka tako nemoralno, zakaj tiskajo izdajatelji pornografske knjige, zakaj ostajajo otroci brez očeta itd. Kaj bi rekel vinorejec takim moralistom, če bi mu prišli povedali, da bo obvaroval svoj vinograd frne uši ako bo z milom umival grozdje? Vsaka morala je posledica svoje družbe. Če je družba gnila, ne morejo biti zdravi moralni odnošaji. Kako naj bo čist človek, ki hodi do pasu v blatu? — Po kongresu se bo zgodilo tole: Ljudje bodo čitali še bolj pornografske knjige, ker bodo prepovedane. Kinematografi bodo predstavljali še za naprej take slike, ki jih imajo ljudje najraje. Očetov bo našla oblast še manj kot dose-daj ker je postalo že luksuz postati oče. Staro mesto bo polno profituljev, ker prisili življenje človeka na vse, da si ohrani življenje. Moralisti pa bodo imeli mirno dušo in si bodo kakor Pilat umivali roke. — In morala bo rešena.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.

Odgovorni urednik Anton Šušteršič.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.
